

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

СЕКТОР ЗА КОНТРОЛУ ПОСЛОВАЊА БАНАКА

БАНКАРСКИ СЕКТОР У СРБИЈИ

Извештај за II тромесечје 2019. године

Садржај:

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О БАНКАРСКОМ СЕКТОРУ СРБИЈЕ.....	2
1.1. Одабрани параметри банкарског сектора Србије.....	2
1.2. Концентрација и конкуренција.....	3
2. ПРОФИТАБИЛНОСТ	5
2.1. Показатељи профитабилности.....	5
2.2. Структура резултата	6
2.3. Оперативни добитак	9
2.4. Оперативни расходи	10
3. АКТИВА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА	11
3.1. Ниво и структура	11
3.2. Класификована актива.....	13
3.3. Кредити	14
3.4. Проблематични кредити	17
4. ПАСИВА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА	24
4.1. Структура извора средстава.....	24
4.2. Депозити	25
4.3. Укупно кредитно задужење банака.....	27
4.4. Обавезе према иностранству	28
4.5. Субординиране обавезе.....	29
5. ВАНБИЛАНСНЕ СТАВКЕ.....	30
6. ЛИКВИДНОСТ БАНАКА.....	32
7. АДЕКВАТНОСТ КАПИТАЛА.....	33
8. ДЕВИЗНИ РИЗИК	36
9. РЕГУЛАТОРНЕ АКТИВНОСТИ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ.....	37

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О БАНКАРСКОМ СЕКТОРУ СРБИЈЕ

1.1. Одабрани параметри банкарског сектора Србије¹

Банкарски сектор Србије је на крају јуна 2019. године чинило 26 банака, што је за једну банку мање него на крају марта 2019. године.² Организациону мрежу је чинило 1.599 пословних јединица и 23.101 запослени.

Табела 1.1. Преглед одабраних параметара банкарског сектора Србије
(у млрд RSD, у %)

	Број банака	Актив а		Капитал		Мрежа		Запослени	
		Износ	Учешће	Износ	Учешће	Број посл. јединица ¹⁾	Учешће	Број	Учешће
Банке у власништву домаћих лица	7	897	23,5%	159	23,9%	550	34,4%	6.630	28,7%
Државне	4	617	16,2%	94	14,2%	437	27,3%	5.181	22,4%
Приватне	3	280	7,3%	65	9,7%	113	7,1%	1.449	6,3%
Банке у власништву страних лица	19	2.913	76,5%	506	76,1%	1.049	65,6%	16.471	71,3%
Италија	2	1.032	27,1%	183	27,5%	233	14,6%	4.321	18,7%
Аустрија	2	520	13,7%	80	12,1%	184	11,5%	2.763	12,0%
Француска	2	427	11,2%	60	9,0%	179	11,2%	2.282	9,9%
Мађарска	1	204	5,3%	32	4,8%	154	9,6%	2.033	8,8%
Остали	12	730	19,2%	151	22,7%	299	18,7%	5.072	22,0%
Укупно банкарски сектор	26	3.810	100,0%	665	100,0%	1.599	100,0%	23.101	100,0%

¹⁾ Пословне јединице обухватају све облике делова пословне мреже: централе, филијале, експозитуре, шалтери и друге пословне јединице.

Извор: Народна банка Србије.

У другом тромесечју 2019. године повећан је број запослених и број пословних јединица у банкарском сектору Србије. На крају другог тромесечја, банкарски сектор је запошљавао 102 лица више него на крају првог тромесечја, што је последица истовременог повећања броја запослених код 20 банака за укупно 217 запослених и смањења броја запослених код шест банака за укупно 115 запослених. У оквиру пословне мреже, број пословних јединица смањен је код три банке за седам пословних јединица и повећан код шест банака за осам пословних јединица.

¹ Сви подаци у извештају дати су на основу извештаја које су банке дужне да достављају Народној банци Србије, а које нису ревидирали екстерни ревизори, нити је њихова исправност била предмет непосредне контроле Народне банке Србије.

² *OTP banka Srbija a.d. Novi Sad* постала је крајем априла 2019. године стопостотни власник *Vojvođanske banke a.d. Novi Sad* и променила име у *Vojvođanska banka a.d. Novi Sad*.

Укупна нето билансна актива банкарског сектора Србије на крају јуна 2019. износила је 3.810,0 милијарди динара (за 0,5% више него на крају марта 2019), а укупан билансни капитал 664,8 милијарди динара (за 2,5% мање него на крају марта 2019).

Банке у већинском власништву домаћих лица (приватних лица и Републике Србије) у посматраном тромесечју незнатно су смањиле тржишни удео у укупној билансној суми банкарског сектора (са 24,7% на 23,5%), али и учешће у укупном капиталу банкарског сектора (са 24,4% на 23,9%). Последично, учешће банака у већинском власништву страних лица повећано је са 75,3% на 76,5% у односу на билансну суму, односно са 75,6% на 76,1% у односу на капитал. Номинално смањење је забележено код банака у већинском власништву Републике Србије, у сегменту билансне суме, и код свих група банака кад је у питању капитал.

Доминантно учешће у банкарском сектору Србије имају банке пореклом из Италије, Аустрије, Француске и Мађарске (укупно седам банака), са уделом у укупној билансној суми од 57,3%.

1.2. Концентрација и конкуренција

Банкарско тржиште Србије одликује задовољавајући степен конкуренције и ниска концентрација активности. Вредност Херфиндал–Хиршмановог³ индекса указује на одсуство концентрације у свим посматраним категоријама.

Табела 1.2.1. Показатељи концентрације и конкуренције (учешће у %)

	Првих 5 банака	Првих 10 банака	НН1 ¹⁾
Активa	54,1	80,0	805
Кредити (укупни)	52,9	79,5	805
Кредити становништва	53,5	82,7	840
Кредити привредним друштвима	53,5	83,4	838
Депозити (укупни)	55,5	81,2	838
Депозити становништва	58,6	83,1	967
Приходи (укупни)	50,7	77,9	739
Приходи од камата	51,8	78,3	769
Приходи од накнада	59,8	82,7	960

¹⁾ Херфиндал–Хиршманов индекс концентрације.

Извор: Народна банка Србије.

³ Херфиндал–Хиршманов индекс концентрације израчунава се као сума квадрираних учешћа појединачних банака у укупној категорији која се посматра (актива, кредити, депозити итд.). Вредност показатеља до 1.000 указује на одсуство концентрације, вредност између 1.000 и 1.800 на постојање умерене концентрације, а вредност изнад 1.800 на постојање изражене концентрације.

Дужи временски период највише вредности Херфиндал–Хиршмановог индекса забележене су код депозита становништва и прихода од накнада, док је најнижа вредност забележена код укупних прихода и прихода од камата.

Ако се пет највећих банака посматра у односу на билансну суму, бруто кредите и депозите, евидентно је да оне чине више од половине банкарског сектора Србије у наведеним сегментима, с обзиром на то да са 54,1% учествују у нето билансној активи, са 52,9% у бруто кредитима и са 55,5% у депозитима.

Посматрано на крају другог тромесечја 2019. године, према висини билансне суме, редослед пет највећих банака остао је исти као и у претходном тромесечју и у истом периоду претходне године.

Табела 1.2.2. Ранг-листа десет највећих банака према критеријуму билансне активе (у млрд RSD, у %)

	30. 6. 2018.			31. 3. 2019.			30. 6. 2019.			Δ Г	Δ Т
	Износ	Учешће	Ранг	Износ	Учешће	Ранг	Износ	Учешће	Ранг		
Banca Intesa A.D. Beograd	550	15,8	1	575	15,2	1	593	15,6	1	▬	▬
Unicredit Bank Srbija A.D. Beograd	412	11,9	2	428	11,3	2	439	11,5	2	▬	▬
Komercijalna banka A.D. Beograd	381	10,9	3	403	10,6	3	412	10,8	3	▬	▬
Societe Generale banka Srbija A.D. Beograd	292	8,4	4	312	8,2	4	317	8,3	4	▬	▬
Raiffeisen Banka A.D. Beograd	278	8,0	5	291	7,7	5	299	7,9	5	▬	▬
Erste Bank A.D. Novi Sad	179	5,2	7	210	5,5	7	221	5,8	6	↑	↑
Agroindustrijsko komercijalna banka AIK banka akcionarsko društvo, Beograd	201	5,8	6	209	5,5	8	208	5,5	7	↓	↑
Vojvodanska banka a.d. Novi Sad	77	2,2	15	84	2,2	15	204	5,3	8	↑	↑
Banka Poštanska štedionica A.D. Beograd	157	4,5	9	229	6,0	6	182	4,8	9	▬	↓
Eurobank A.D. Beograd	164	4,7	8	172	4,5	9	173	4,5	10	↓	↓

Извор: Народна банка Србије.

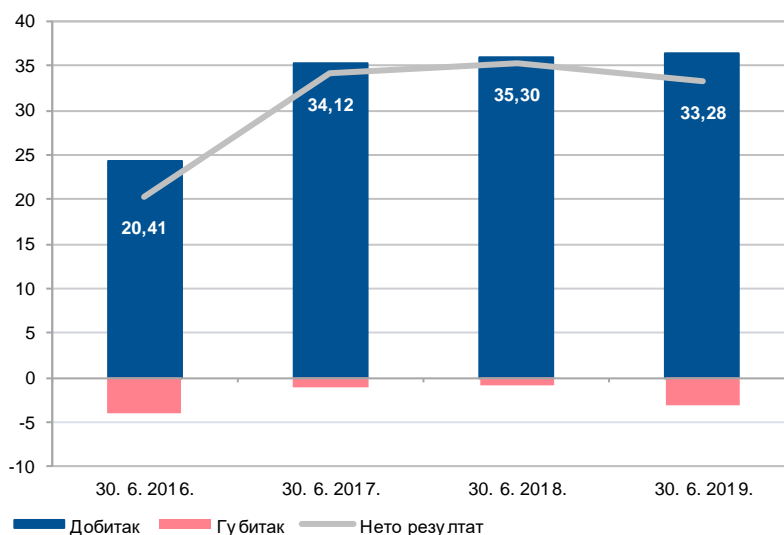
Према висини билансне суме, водећа банка у Србији и даље је *Banca Intesa A.D. Beograd*, уз повећање тржишног учешћа (за 0,4 процентна поена) у односу на претходно тромесечје, али и смањење у односу на исти период претходне године (за 0,2 процентна поена). Поред *Banca Intesa A.D. Beograd*, тржишно учешће изнад 10% на дан 30. јуна 2019. забележиле су *Unicredit Bank Srbija A.D. Beograd* (11,5%) и *Komercijalna banka A.D. Beograd* (10,8%).

2. ПРОФИТАБИЛНОСТ

2.1. Показатељи профитабилности

Банкарски сектор је у другом тромесечју 2019. години остварио нето добитак пре опорезивања у висини од 33,3 милијарде динара, што је за 5,7% мање од резултата оствареног у претходној години.

Графикон 2.1.1. Резултат пре опорезивања
(у млрд RSD)

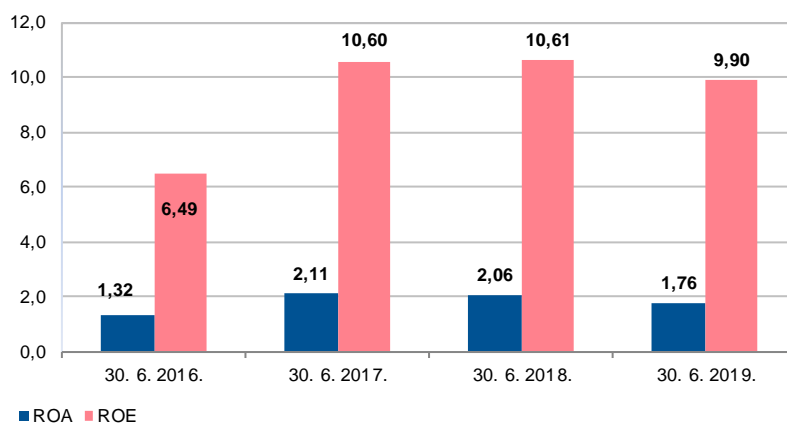

Извор: Народна банка Србије.

Структура оствареног нето добитка је следећа: добитак у укупном износу од 36,4 милијарде динара остварило је 18 банака, док је осам банака (чије збирно тржишно учешће износи 11,2%) остварило негативан финансијски резултат, у укупном износу од 3,1 милијарде динара. Позиције добитка и губитка на нивоу банкарског сектора нешто су концентрисаније од билансне суме, тако да 92,5% укупног добитка сектора опредељује осам банака с највећим нето добитком, а 65,0% укупног губитка сектора опредељују две банке с највећим нето губитком.

Очувана профитабилност банкарског сектора на крају јуна 2019. године имала је за резултат следеће показатеље профитабилности: принос на активу (*ROA*) од 1,76% (2,06% на крају јуна 2018) и принос на капитал (*ROE*) од 9,90% (10,61% на крају јуна 2018).

Графикон 2.1.2. Показатељи профитабилности банкарског сектора (у %)

Извор: Народна банка Србије.

2.2. Структура резултата⁴

У условима пораста кредитне активности, упркос тренду пада просечних каматних стопа, уз уобичајену ослоњеност домаћих банака на традиционалне кредитно-депозитне пословне моделе, главни покретачи пораста нето добитка били су нето приходи од камата и накнада.

Остварени нето добитак по основу камата на крају другог тромесечја 2019. године износи 63,1 милијарду динара, што је за 1,3% више од добитка оствареног у истом периоду 2018. године. Наведено повећање је последица раста прихода од камата за 1,8 милијарди динара и раста расхода по основу камата (за 1,0 милијарди динара). На крају јуна 2019. године, структуру прихода од камата на нивоу банкарског сектора чине: приходи од камата по основу кредита са 78,9%, приходи од камата по основу хартија од вредности са 16,5% и приходи од камата по основу депозита са 2,0%. На страни расхода по основу камата, најзначајније је учешће камата по основу депозита са 74,3%, следе кредити са 16,4% и хартије од вредности са 4,3%.

⁴ Напомена: подаци за 30. јун 2018. године измењени су у односу на претходни извештај јер је једна банка понављала извештаје.

Нето приходи по основу накнада и провизија у посматраном тромесечју порасли су за 4,8%, односно за 0,9 милијарди динара у односу на 30. јун 2018. године, услед повећања прихода по основу накнада и провизија за 0,9 милијарди динара, док су расходи по истом основу незнатно смањени (0,5%). У оквиру категорије прихода од накнада и провизија, најзначајнији су приходи по основу: обављања платног промета (31,6%), платних картица (21,0%) и депозита (14,5%), док на страни расхода преовлађују расходи по основу платних картица (са уделом од 46,8%) и расходи по основу обављања платног промета (са учешћем од 12,6%).

Табела 2.2. Промене кључних елемената профитабилности банака
(у млн RSD)

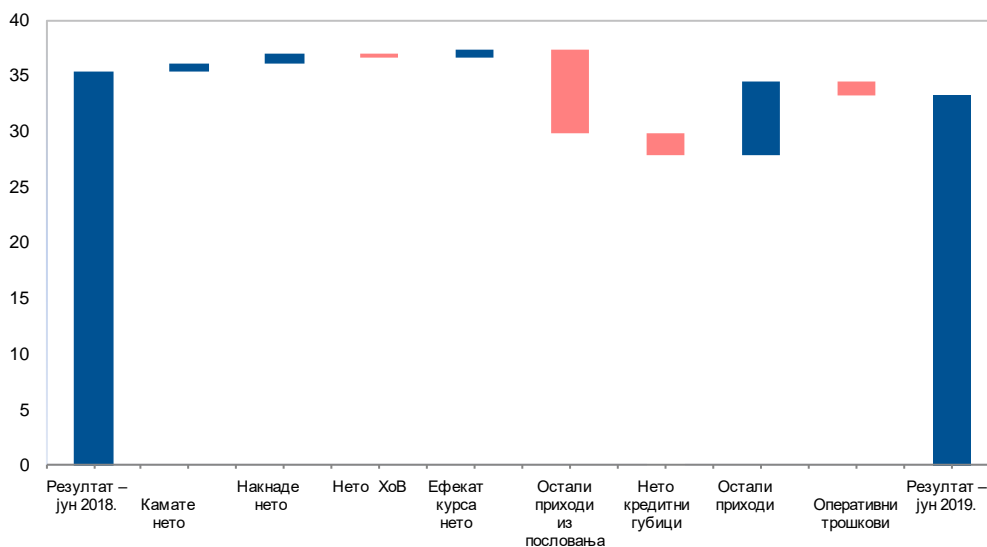
	Резултат	Камате нето	Накнаде нето	Кредитни губици нето	Ефекат курса
30. 6. 2019.	33.282	63.058	19.996	-3.731	4.242
30. 6. 2018.	35.296	62.255	19.074	-1.796	3.616
Промена:	-6% ↓	1% ↑	5% ↑	108% ↑	17% ↑

Извор: Народна банка Србије.

* Подаци за 30. 6. 2018. године измењени су у односу на претходни извештај јер је једна банка понављала извештаје.

Нето резултат по основу обезвређења финансијских средстава која се не вреднују по фер вредности кроз биланс успеха на крају другог тромесечја 2019. године био је негативан и износио је 3,7 милијарди динара, за разлику од 1,8 милијарди динара остварених нето кредитних губитака у истом периоду 2018. године, што је делом и резултат примене Закона о конверзији стамбених кредита индексираних у швајцарским францима, који је почео да се спроводи током маја и јуна 2019. године. При томе, банке су забележиле нето расход по основу индиректних отписа финансијских средстава која се вреднују по амортизованој вредности у износу од 5,9 милијарди динара (2,1 милијарда динара био је нето расход по овом основу у истом периоду 2018). По основу отписа ненаплаћених потраживања остварени су нето приходи од 2,1 милијарде динара, док су у 2018. години приходи по овом основу били минимални.

Графикон 2.2. Структура резултата
(у млрд RSD)

Извор: Народна банка Србије.

На крају другог тромесечја 2019. године, нето добитак по основу хартија од вредности смањен је у односу на прошлогодишњи ниво за 0,3 милијарде динара и износи 1,5 милијарди динара.

Нето ефекат промене курса динара на резултат банкарског сектора Србије на крају другог тромесечја 2019. године био је позитиван, с обзиром на то да је остварен нето приход од курсних разлика и ефеката уговорене валутне клаузуле од 4,2 милијарде динара. Курсне разлике по основу девизних потраживања и обавеза имале су за последицу нето приход банкарског сектора у износу од 6,8 милијарди динара, док је по основу курсних разлика везаних за потраживања и обавезе са уговореном девизном клаузулом остварен нето расход од 2,6 милијарди динара.

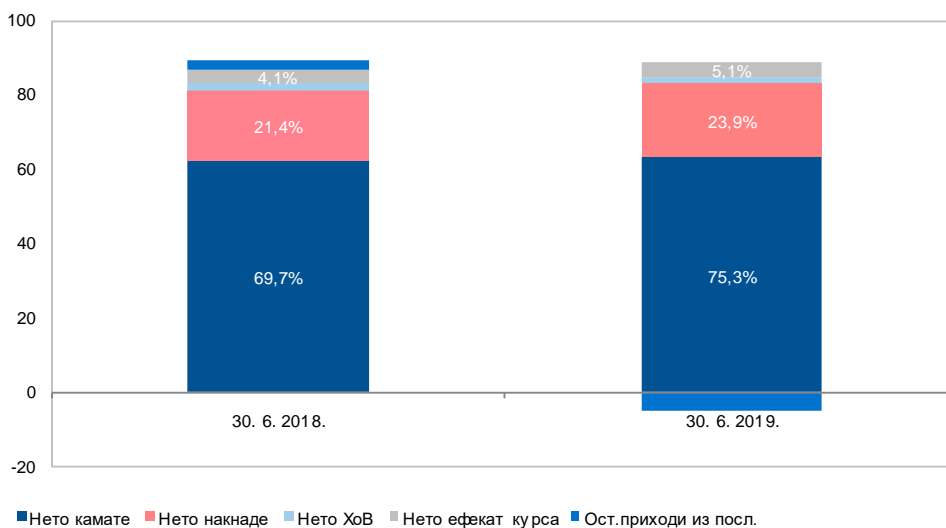
Повећање осталих прихода на крају другог тромесечја 2019. године у односу на исти период претходне године у највећој мери је последица признавања добити од повољне куповине приликом процеса припајања банака.

2.3. Оперативни добитак

Укупан оперативни добитак банкарског сектора на крају другог тромесечја 2019. године износио је 83,8 милијарди динара, што је за 6,2% мање од оперативног добитка оствареног у истом периоду 2018. године. То смањење је последица превасходно примене Закона о конверзији стамбених кредита индексираних у швајцарским францима, који је почео да се спроводи током маја и јуна 2019. године.

Ефекат конверзије стамбених кредита индексираних у швајцарским францима у стамбене кредите индексиране у еврима забележен је код петнаест банака. Преко 50% нето ефекта конверзије односи се на четири банке.

Графикон 2.3. Структура оперативног добитка
(у млрд RSD, у %)

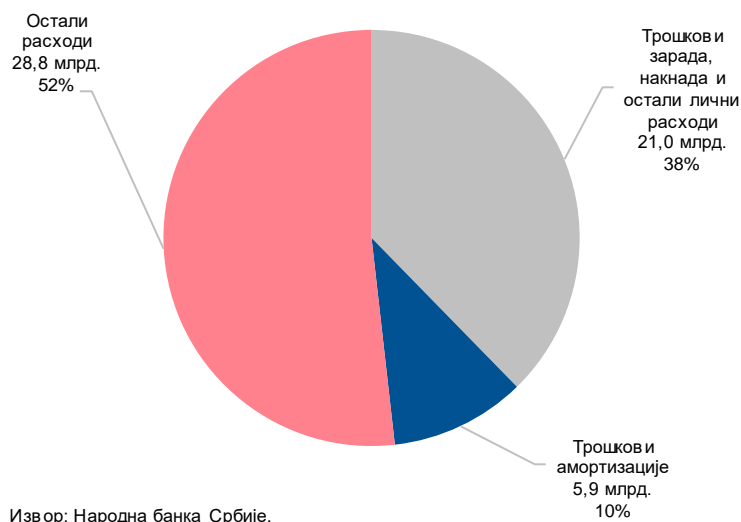

Извор: Народна банка Србије.

2.4. Оперативни расходи

Оперативни расходи банкарског сектора Србије на крају другог тромесечја 2019. године износили су 55,7 милијарди динара и повећани су (за 2,3%) у односу на исти период 2018. године. У оквиру категорије оперативних расхода, повећање је евидентирано једино код трошкова амортизације (за 64,2%), који чине 10,5% оперативних расхода. Пораст ових расхода последица је примене Међународног рачуноводственог стандарда 16 – лизинг. „Остали расходи” су мањи за 2,5% од трошкова остварених у истом периоду 2018. године (ова категорија чини 51,8% оперативних расхода). Трошкови који се односе на зараде, накнаде зарада и остале расходе у вези са запосленима смањени су за 1,5% и чине 37,7% укупних оперативних расхода.

Графикон 2.4. Структура оперативних расхода
(30. јун 2019)

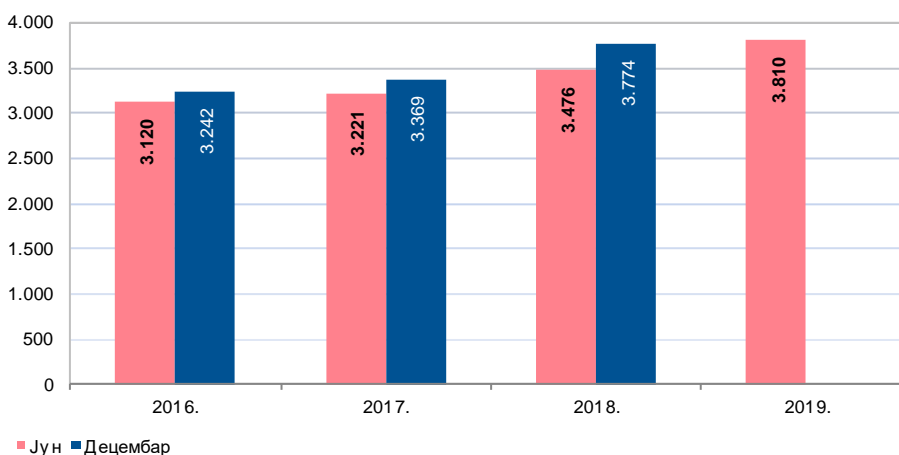

3. АКТИВА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА

3.1. Ниво и структура

Укупна нето билансна актива банкарског сектора Србије на крају јуна 2019. године износила је 3.810,0 милијарди динара, што је за 17,2 милијарде динара (0,5%) више него у марту 2019. године.

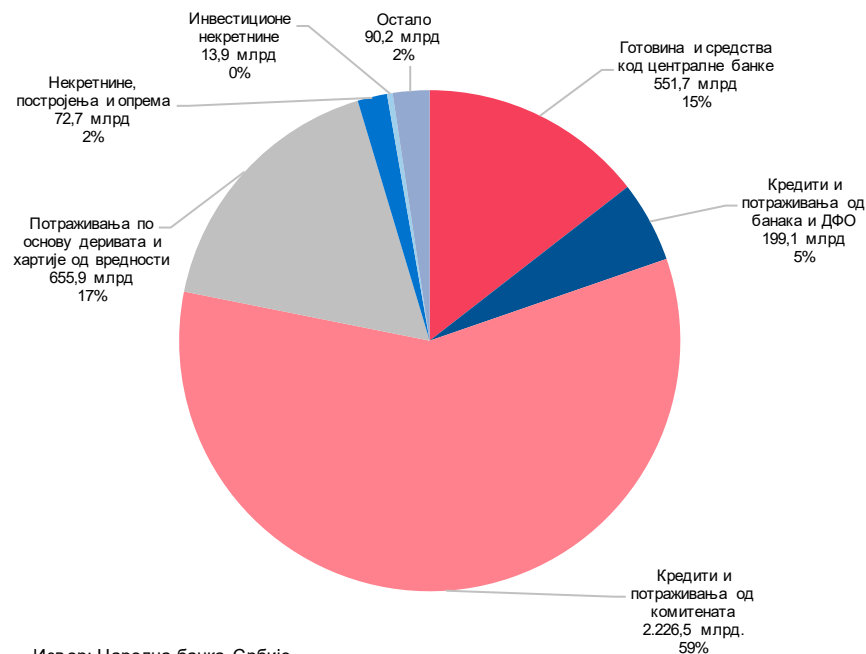
Графикон 3.1.1. Укупна нето актива банкарског сектора
(у млрд RSD)

Извор: Народна банка Србије.

Доминантан удео у нето активи банкарског сектора има категорија *Кредити и потраживања* (банкама и осталим комитентима) са 63,7% (услед окренутости банака ка традиционалним моделима банкарског пословања), уз тенденцију повећања од 1,5 процентних поена у поређењу с крајем претходног тромесечја. Такође, значајно је учешће категорије *Хартије од вредности* (17,2%) и *Готовина и средства код централне банке* (14,5%). Пласмани банака у хартије од вредности и даље се највећим делом односе на пласмане у државне хартије од вредности, чији је емитент Република Србија, што опредељује висок ниво сигурности овог сегмента улагања банкарског сектора.

Графикон 3.1.2. Структура aktive банкарског сектора (30. јун 2019)

Извор: Народна банка Србије.

Табела 3.1. Промена кључних позиција aktive банкарског сектора (у млн RSD, у %)

	Износ	Промена у односу на претходне периоде			
		Номинална		Релативна	
		30. 6. 2019.	31. 3. 2019.	31. 12. 2018.	31. 3. 2019.
Готовина и средства код централне банке	551.650	-45.064	-45.172	-7,6%	-7,6%
Кредити и потраживања	2.425.581	68.268	56.501	2,9%	2,4%
од банака и ДФО	199.110	23.169	-8.935	13,2%	-4,3%
од комитената	2.226.471	45.098	65.436	2,1%	3,0%
Потраживања по основу деривата и хартије од вредности ¹⁾	655.925	-6.820	-9.542	-1,0%	-1,4%
Некретнине, постројења и опрема	72.715	1.165	21.195	1,6%	41,1%
Инвестиционе некретнине	13.887	276	240	2,0%	1,8%
Остало	90.223	-647	12.659	-0,7%	16,3%
Укупна билансна сума	3.809.980	17.178	35.882	0,5%	1,0%

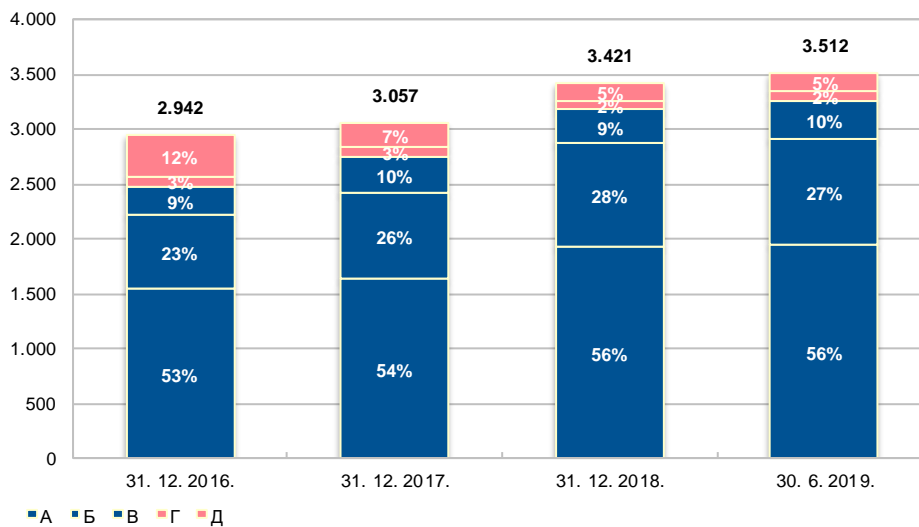
¹⁾ До 2018. године овим су биле обухваћене следећа финансијска средства у билансу: по фер вредности кроз биланс успеха намењена трговању, расположива за продају, која се држе до доспећа и која се иницијално признају по фер вредности кроз биланс успеха.

Извор: Народна банка Србије.

3.2. Класификована актива

Укупна класификована (билансна и ванбилансна) актива на крају јуна 2019. године износила је 3.511,8 милијарди динара и већа је за 58,1 милијарду динара (1,7%) него на крају претходног тромесечја. Билансна актива која подлеже класификацији повећана је за 39,1 милијарду динара, а ванбилансне ставке које се класификују за 19,0 милијарди динара. У оквиру структуре билансних ставки које се класификују, најзначајније промене су забележиле категорије дугорочних кредита и депозита код банака, које су се повећале за 49,3 милијарде динара и смањиле за 21,5 милијарди динара, респективно. У оквиру ванбилансних ставки, највеће апсолутно повећање је евидентирано код ставке *Чинидбене гаранције* (за 9,3 милијарде динара). Дугорочни кредити у билансној активи и неискоришћене преузете обавезе у ванбилансу, са 1.921,0 милијарди динара, односно 561,8 милијарди динара на крају јуна 2019. године, и даље остају најзначајније ставке које подлежу класификацији (учешће од 75,3% и 58,4% у укупним класификованим билансним, односно ванбилансним ставкама).

Графикон 3.2. Укупна класификована актива
(у млрд RSD, у %)

Извор: Народна банка Србије.

Најзначајнија промена у структури класификације билансне aktive у односу на претходно тромесечје јесте повећање билансних ставки из категорије Б за 27,1 милијарду динара, и то преваходно у делу дугорочних кредита. Категорија В је повећана за 16,9 милијарди динара (повећање краткорочних кредита), док је „најлошија” категорија Д смањена за 5,1 милијарду динара. Последице, смањено је учешће две најлошије категорије за 0,3 процентна поена, тако да учешће „лоше active” у укупној класификованој билансној активи износи 8,6%.

Повећање укупних ванбилансних ставки које се класификују резултат је повећања свих категорија класификације у другом тромесечју. Значајно веће категорије Г и Д (за 18,4% и 22,6%, респективно, у односу на стање крајем марта) резултирало је повећањем учешћа ванбилансне „лоше активе” у укупно класификованим ванбилансним ставкама са 3,1% на 3,7%.

Табела 3.2. Промена кључних позиција билансне активе и ванбилансних ставки банкарског сектора
(у млн RSD, у %)

	Износ	Промена у односу на претходне периоде			
		Номинална		Релативна	
		30. 6. 2019.	31. 3. 2019.	31. 12. 2018.	31. 3. 2019.
Билансна актива која се класификује	2.549.512	39.089	49.243	1,6%	2,0%
Краткорочни кредити	333.171	3.568	-12.781	1,1%	-3,7%
Дугорочни кредити	1.920.975	49.347	71.188	2,6%	3,8%
Доспела потраживања	78.593	2.396	1.442	3,1%	1,9%
Депозити код банака	72.981	-21.484	-39.269	-22,7%	-35,0%
Ванбилансне ставке које се класификује	962.242	18.968	41.802	2,0%	4,5%
Плативе гаранције	116.984	4.617	3.154	4,1%	2,8%
Чинидбене гаранције	231.158	9.289	13.531	4,2%	6,2%
Неискоришћене преузете обавезе	561.790	-1.518	13.237	-0,3%	2,4%

Извор: Народна банка Србије.

Уступљена потраживања у другом тромесечју 2019. године износила су 2,6 милијарди динара, што је за 36,8% више него у првом тромесечју 2019. године, али је скоро два и по пута мање него у истом периоду претходне године (у другом тромесечју 2018. године уступљена су потраживања у износу од 6,3 милијарде динара). Свих 2,6 милијарди динара потраживања у другом тромесечју 2019. године пренето је лицима ван банкарског сектора.

3.3. Кредити⁵

Током другог тромесечја 2019. године, бруто кредити банкарског сектора Србије у номиналном износу повећали су се за 55,7 милијарди динара и износили су 2.327,4 милијарде динара, што представља номиналан тромесечни раст од 2,5%.

⁵ У складу са Упутством о обавези и начину прикупљања, обраде и достављања података о стању и структури пласмана, потраживања и обавеза банака, кредити обухватају следеће кредитне у динарима и у иностранству: опозиви, по трансакционим рачунима, преконоћни (*overnight*), потрошачки, за ликвидности и обртно средства, извозни, инвестициони, стамбени, готовински, за плаћање увоза робе и услуга из иностранства, за куповину непокретности у земљи физичком лицу и остали кредити.

Табела 3.3. Промена нивоа бруто кредита
(у млн RSD, у %)

	Износ	Промена у односу на претходне периоде			
		Номинална		Релативна	
		30. 6. 2019.	31. 3. 2019.	31. 12. 2018.	31. 3. 2019.
Сектор финансија и осигурања	31.983	8.025	4.577	33,5%	16,7%
Јавни нефинансијски сектор	102.066	7.349	4.084	7,8%	4,2%
Привредна друштва	1.040.553	17.352	22.745	1,7%	2,2%
Сектор опште државе	31.912	3.885	7.260	13,9%	29,5%
Становништво	931.069	11.741	28.869	1,3%	3,2%
Страна лица и стране банке	49.020	4.093	-9.686	9,1%	-16,5%
Остали сектори	140.798	3.259	2.389	2,4%	1,7%
Укупни кредити	2.327.400	55.704	60.238	2,5%	2,7%

Извор: Народна банка Србије.

Повећање кредитне активности на бруто нивоу најизраженије је у сектору привредних друштава и становништва (за 17,4 милијарде динара (1,7%) и за 11,7 милијарди динара (1,3%), респективно, више него на крају претходног тромесечја). Кредитна активност према сектору привредних друштава повећана је у делу инвестиционих кредита. И овог тромесечја, повећање кредита датих становништву највећим делом је последица повећања готовинских кредита (првенствено динарских), који бележе највеће учешће у укупним кредитима становништву од 47,0%, уз стопу раста од 4,4% у другом тромесечју 2019. године. Стамбени кредити (највећим делом индексирани девизном клаузулом) забележили смањење су од 9,1 милијарде динара и стопу 2,3% (са учешћем од 40,9%), што је последица почетка примене Закона о конверзији стамбених кредита индексираних у швајцарским францима. Номинално смањење кредитне активности на бруто нивоу забележено је једино у сектору других правних лица (и то код привредних друштава у стечају).

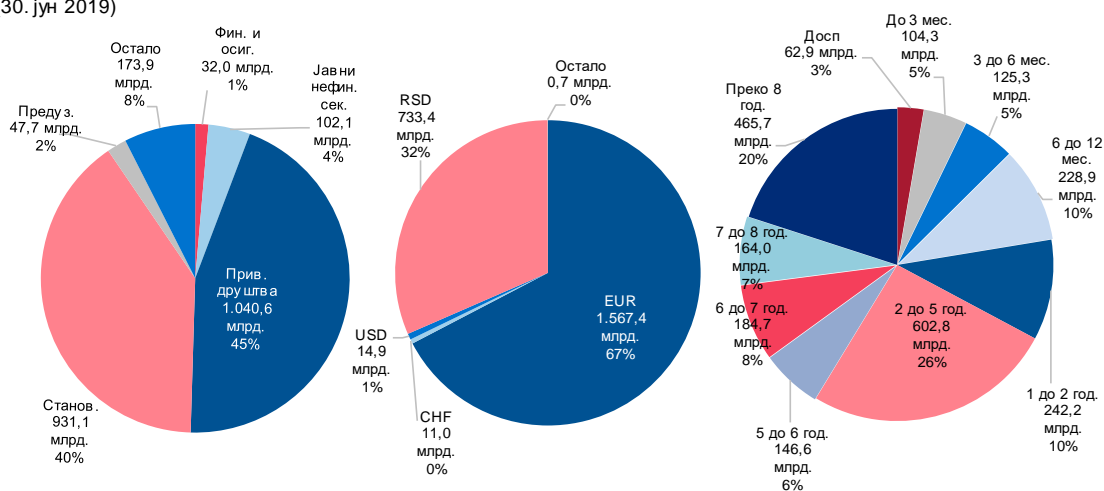
Валутна структура кредита банкарског сектора Србије и даље је претежно девизно индексирана. На крају другог тромесечја 2019. године, удео девизних и девизно индексираних кредита износио је 68,5%. Доминантна валута индексације кредита у банкама у Србији јесте евро, са уделом од 67,3% у укупним кредитима (односно 98,3% у укупним бруто девизним и девизно индексираним кредитима). Следе кредити у америчким доларима, са уделом од 0,6% (0,9% укупних бруто девизних и девизно индексираних кредита), и кредити у швајцарским францима, са уделом од 0,5% (0,7% укупних бруто девизних и девизно индексираних кредита), при номиналном смањењу бруто кредита у швајцарским францима у односу на март 2019. године за 51,2 милијарде динара.

На крају другог тромесечја 2019. године, на динарски портфолио односило се 31,5% укупних бруто кредита и, посматрано по секторима, највеће учешће динарских кредита је код становништва (57,5%), а најмање, изузев страних лица

(0,5%), код јавног нефинансијског сектора (6,8%). Посматрано по врсти кредита, највеће учешће динарских кредита је код готовинских (99,3%) и потрошачких кредита (53,6%), а најмање код стамбених (0,3%) и инвестиционих кредита (8,0%). И поред настављеног тренда раста готовинских кредита у динарима, на крају јуна 2019. готовински кредити учествовали су у укупним кредитима са 18,8% (у марту 2019. године: 18,5%).

Графикон 3.3. Структура бруто кредита банкарског сектора
(у млрд RSD)
(30. јун 2019)

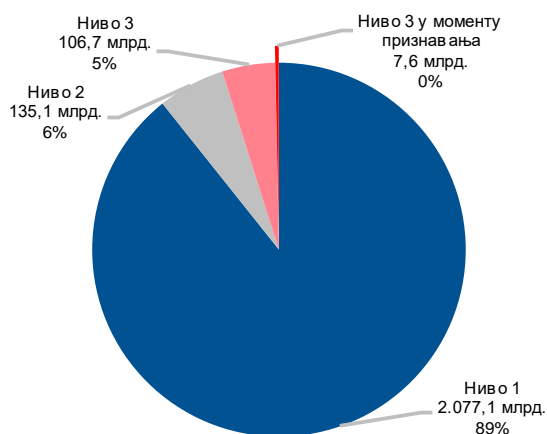

Извор: Народна банка Србије.

Посматрано по преосталој рочности, структура бруто кредита није знатније промењена: удео дугорочних бруто кредита је готово непромењен (77,7% марта, 77,6% јуна), удео краткорочних кредита је смањен (са 18,7% на 18,3%), док је удео кредита по виђењу повећан (са 0,9% на 1,4%). Учешће доспелих кредита је непромењено (2,7%).

Од почетка примене МСФИ 9 – Финансијски инструменти, почев од 1. јануара 2018. године, Народна банка Србије прати ефекте овог стандарда у области класификације, вредновања и начина обрачуна обезвређења финансијских инструмената. Према подацима за друго тромесечје 2019. године, у структури бруто кредита преовлађујуће учешће имају кредити класификовани у ниво 1 (89,2%), док је знатно нижи удео забележен код кредита класификованих у нивое 2 и 3 (5,8%, односно 4,6%).

Графикон 3.3.1. Структура бруто кредита по нивоима обезвређења (30. јун 2019)

Извор: Народна банка Србије.

3.4. Проблематични кредити

Праћење нивоа и тренда проблематичних кредита (*NPL*) од велике је важности за препознавање могућих проблема у наплати потраживања и праћење кредитног ризика, будући да ови кредити и с њима повезани показатељи представљају показатеље погоршања квалитета кредитног портфолија банкарског сектора. Такође, додатна анализа *NPL* у односу на извршене исправке њихове вредности, регулаторна резервисања и капитал даје увид у могућности банкарског сектора да апсорбује губитке који настају као последица *NPL*.

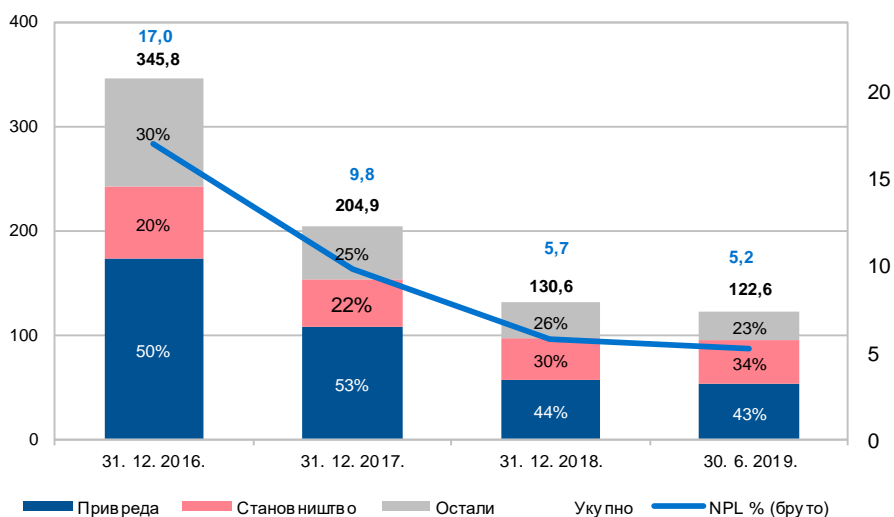
У складу с методологијом коју примењује Народна банка Србије, под *NPL* се подразумева стање укупног преосталог дуга сваког појединачног кредита (укључујући и износ доцње):

- по основу кога дужник касни са отплатом главнице или камате 90 и више дана од иницијалног рока доспећа;
- по коме је камата у висини тромесечног износа (и виша) приписана дугу, капитализована, рефинансирана или је њено плаћање одложено;
- по основу ког дужник касни мање од 90 дана, али је банка проценила да је способност дужника да отплати дуг погоршана и да је отплата дуга у пуном износу доведена у питање.

Бруто проблематични кредити (NPL)

Укупни бруто *NPL* банкарског сектора су током другог тромесечја 2019. године смањени за 2,7 милијарди динара и на крају јуна износили су 122,6 милијарди динара. Смањење бруто *NPL* током овог тромесечја по основу уступања износило је 1,7 милијарди динара, по основу наплате – 10,7 милијарди динара, док је по основу отписа смањено за додатних 3,0 милијарди динара. Нови бруто *NPL* банкарског сектора током другог тромесечја 2019. године износили су 13,1 милијарду динара.

Графикон 3.4.1. **Бруто проблематични кредити (NPL)**
(у млрд RSD)

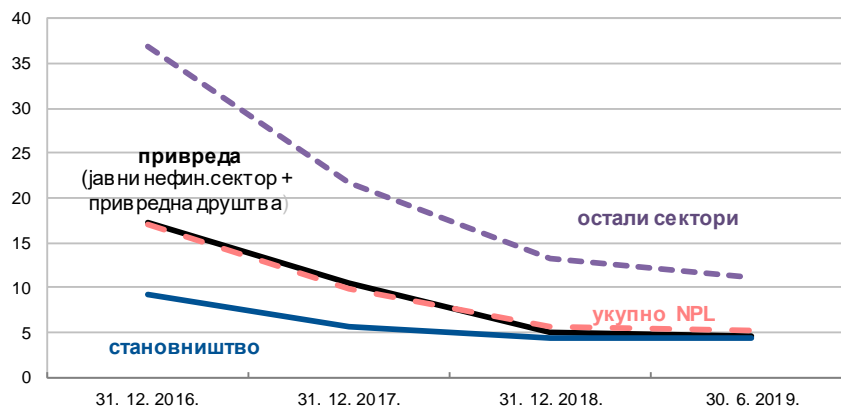

Извор: Народна банка Србије.

Пад бруто *NPL* за 2,2%, уз раст укупних кредита за 2,4%, условио је даљи пад показатеља учешћа *NPL* у укупним бруто кредитима, за 0,3 процентна поена у односу на крај претходног тромесечја, на ниво од 5,2%, што је њихов нови историјски минимум од прописивања једнообразне дефиниције и обавезе извештавања 2008. године.

Упркос паду за 2,4 милијарде динара, и даље највећи део бруто *NPL* долази из сектора привредних друштава (на крају јуна 2019: 49,3 милијарде динара). Поред тога, *NPL* сектора *Привредна друштва у стечају и друга правна лица у стечају* износе 20,2 милијарде динара.

Код сектора становништва, бруто *NPL* износе 41,2 милијарде динара, што чини 33,6% укупних бруто *NPL*.

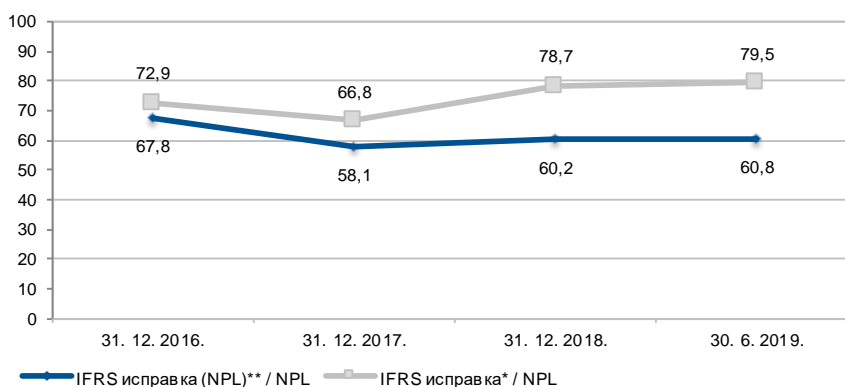
Графикон 3.4.2. Бруто *NPL* показатељ кључних сектора (у %)

Извор: Народна банка Србије.

Покриће проблематичних кредита

На крају другог тромесечја 2019. године, покриће укупних бруто *NPL* припадајућом исправком вредности, упркос високом износу отписа, одржано је на релативно високом нивоу од 60,8%.

Одлуком о изменама и допунама Одлуке класификацији билансне активе и ванбилансних ставки банке, између осталог, укинута је обавеза банака да обрачунава резерву за процењене губитке који могу настати по основу билансне активе и ванбилансних ставки.

Графикон 3.4.3. Покриће *NPL* (у %)

Извор: Народна банка Србије.

Проблематични кредити привредних друштава

Бруто *NPL* привредних друштава на крају другог тромесечја 2019. године износили су 49,3 милијарде динара и мањи су за 2,4 милијарде динара (за 4,7%) него на крају претходног тромесечја, претежно услед уступања (0,4 милијарде динара), наплате (2,7 милијарди динара), отписа (0,8 милијарди динара).⁶

Табела 3.4.1. **Промене нивоа бруто проблематичних кредита привредних друштава по кључним привредним гранама**
(у млн RSD, у %)

	Износ	Промена у односу на претходне периоде			
		Номинална		Релативна	
		30. 6. 2019.	31. 3. 2019.	31. 12. 2018.	31. 3. 2019.
Пољопривреда	1.693	161	-194	10,5%	-10,3%
Прерађивачка индустрија	17.811	143	-1.690	0,8%	-8,7%
Грађевинарство	8.168	-595	-1.605	-6,8%	-16,4%
Трговина	8.967	-520	-619	-5,5%	-6,5%
Саобраћај, хотели/ресторани, комуник.	2.915	-147	-255	-4,8%	-8,0%
Пословање некретнинама	9.673	-1.302	529	-11,9%	5,8%

Извор: Народна банка Србије.

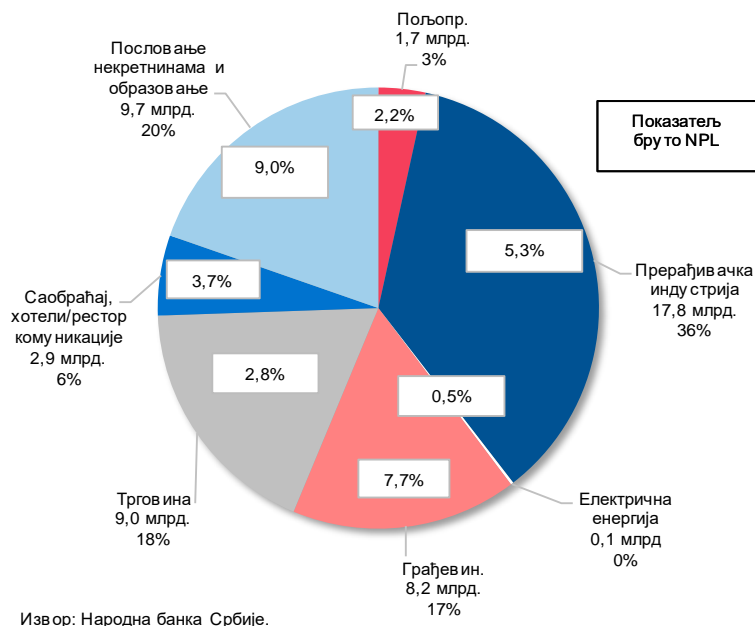
Посматрано по привредним гранама, у укупним *NPL* привредних друштава и даље највећи удео имају прерађивачка индустрија (удео од 36,1%, уз бруто *NPL* показатељ од 5,3%), пословање некретнинама (удео од 19,6%, уз бруто *NPL* показатељ од 9,0%), трговина (удео од 18,2%, уз бруто *NPL* показатељ од 2,8%) и грађевинарство (удео од 16,6%, уз бруто *NPL* показатељ од 7,7%). Овог тромесечја код свих грана (осим прерађивачке индустрије и пољопривреде) приметно је смањење *NPL* показатеља. Најзначајније смањење је код пословања некретнинама (за 2,2 процентна поена).

Табела 3.4.2. **Показатељ бруто *NPL* за привредна друштва по гранама**
(у %)

	30. 6. 2019.	Промена у односу на претходне периоде (п.п.)	
		31. 3. 2019.	31. 12. 2018.
Пољопривреда	2,2%	0,2	-0,1
Прерађивачка индустрија	5,3%	0,1	-0,5
Грађевинарство	7,7%	-0,9	-2,7
Трговина	2,8%	-0,2	-0,2
Саобраћај, хотели/ресторани, комуник.	3,7%	-0,3	-0,4
Пословање некретнинама	9,0%	-2,2	-0,4

Извор: Народна банка Србије.

⁶ Обрачунато на основу података из извештаја *NPL 3* које банке достављају Народној банци Србије.

Графикон 3.4.4. Структура *NPL* привредних друштава (30. јун 2019)

Проблематични кредити физичких лица⁷

Учешће бруто *NPL* физичких лица континуирано је испод просека укупног портфолија и на крају другог тромесечја 2019. износило је 4,4%, што је непромењено у односу на крај претходног тромесечја.

На крају другог тромесечја 2019, *NPL* физичких лица су износили 46,2 милијарде динара и незнатно су већи (за 1,2%) него на крају претходног тромесечја. Највеће повећање *NPL* забележено је код готовинских кредита (за 7,7%), при стопи раста укупних готовинских кредита од 4,8%. Њихово учешће у укупним бруто кредитима физичким лицима износило је 44,9% на крају јуна 2019. године. Истовремено, учешће готовинских кредита у укупним *NPL* физичких лица повећано је на 42,1% на крају јуна 2019. године (39,5% на крају претходног тромесечја). С друге стране, бруто *NPL* показатељ готовинских кредита бележи релативно ниске вредности (4,1% на крају јуна 2019, а 4,0% на дан крају марта 2019).

⁷ Становништво, предузетници, приватна домаћинства са запосленим лицима и регистровани пољопривредни произвођачи

Табела 3.4.3. Промене нивоа бруто проблематичних кредита физичким лицима по наменама (у млн RSD, у %)

	Износ	Промена у односу на претходне периоде			
		Номинална		Релативна	
		30. 6. 2019.	31. 3. 2019.	31. 12. 2018.	31. 3. 2019.
Стамбени кредити	16.096	-595	-1.400	-3,6%	-8,0%
Готовински кредити	19.433	1.391	2.922	7,7%	17,7%
Кредитне картице	1.881	-124	214	-6,2%	12,8%
Минусни салдо по тек. рачунима	1.732	-133	-54	-7,1%	-3,0%
Потрошачки кредити	444	-54	-101	-10,8%	-18,5%
Остало	6.577	40	-330	0,6%	-4,8%
Укупно	46.162	525	1.251	1,2%	2,8%

Извор: Народна банка Србије.

Категорија кредита за стамбену изградњу учествује са 36,3% у укупним кредитима, а са учешћем од 34,9% у односу на укупан износ бруто *NPL*.

Највиши бруто *NPL* показатељ физичких лица на крају јуна 2019. године (7,5%) забележен је у категорији *минуси по текућим рачунима* (чије је учешће у укупним кредитима датим физичким лицима 2,2%, а у укупном *NPL* тих лица 3,8%). Следе кредитне картице с показатељем 5,7% (чије је учешће у укупним кредитима датим физичким лицима 3,1%, а у укупном *NPL* тих лица 4,1%), стамбени кредити, с показатељем 4,2%, и готовински са 4,1%.

Када се посматрају *NPL* физичким лицима у односу на њихову исправку вредности, стамбени кредити су категорија с најнижом исправком вредности (40,2% у односу на бруто *NPL*), јер су по правилу с далеко већим степеном покривености средствима обезбеђења; док је код минуса по текућим рачунима, кредитних картица и потрошачких кредита исправка вредности много већа (74,0%, 71,0% и 65,2%, респективно).

Табела 3.4.4. Показатељ *NPL* за физичка лица по намени (у %)

	30. 6. 2019.	Промена у односу на претходне периоде (п.п.)	
		31. 3. 2019.	31. 12. 2018.
Стамбена изградња	4,2%	-0,1	-0,3
Готовински кредити	4,1%	0,1	0,3
Кредитне картице	5,7%	-0,4	0,7
Минусни салдо по текућим рачунима	7,5%	-0,4	-0,3
Потрошачки кредити	3,7%	0,1	0,4

Извор: Народна банка Србије.

Графикон 3.4.5. Структура проблематичних кредита физичким лицима (30. јун 2019)

* Остали кредити = пољопривредна делатност, обављање других делатности, кредити за куповину аутомобила и остали кредити физичким лицима

Извор: Народна банка Србије.

Ризик концентрације

Крајем 2018. године, Народна банка Србије је донела регулаторне мере за спречавање настанка нових *NPL* и очување финансијске стабилности као одговор на појаву ненаменског необезбеђеног кредитирања становништва по неоправдано дугим роковима. Мерама су обухваћени готовински, потрошачки и остали кредити становништву (изузев стамбених кредита и минуса по текућем рачуну), чији су рокови отплате од осам и више година. У складу са Одлуком о управљању ризиком концентрације по основу изложености банке одређеним врстама производа, уведен је показатељ ризика концентрације, као додатни регулаторни и супервизорски инструмент Народне банке Србије.

Показатељ ризика концентрације представља однос готовинских, потрошачких и осталих кредита одобрених становништву чија је уговорена рочност дужа од осам година (изузев стамбених кредита и минуса по текућим рачунима) и капитала увећаног за динарске обавезе чија је преостала рочност преко пет година. На крају другог тромесечја 2019. године, показатељ ризика концентрације банкарског сектора Републике Србије износио је 20,80%, што је знатно испод прописаних 50% за посматрану годину и представља смањење за 2,2 процентна поена у односу на показатељ на крају марта 2019. године. У посматраном периоду, изложеност банкарског сектора по основу кредита одобрених становништву смањена је за 11,0% (са 146,4 милијарде динара на 130,2 милијарде динара).

4. ПАСИВА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА

4.1. Структура извора средстава

Примарни извор финансирања банака у Србији чине примљени депозити⁸, са учешћем у укупној пасиви од 71,6%. Следе сопствени извори финансирања, који су на крају другог тромесечја 2019. године учествовали у пасиви са 17,4%, док су примљени кредити чинили 5,9% пасиве.

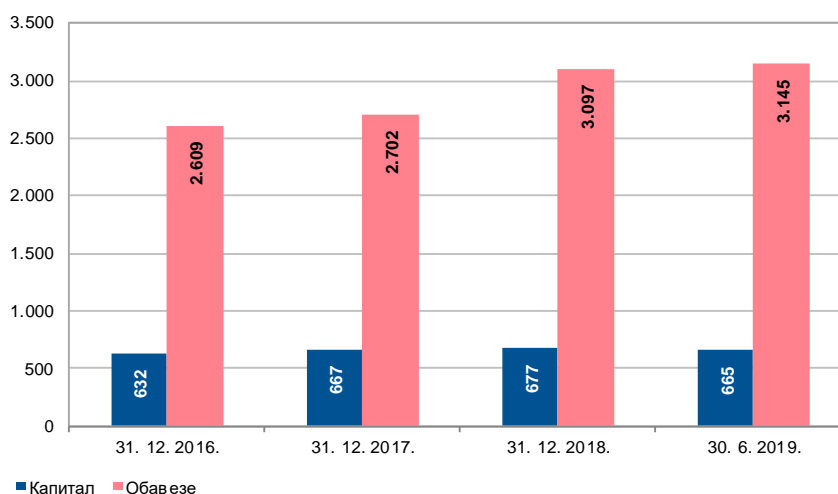
Табела 4.1. Промена кључних позиција пасиве банкарског сектора
(у млн RSD, у %)

	Износ	Промена у односу на претходне периоде			
		Номинална		Релативна	
		30. 6. 2019.	31. 3. 2019.	31. 12. 2018.	31. 3. 2019.
Депозити и остале обавезе	3.020.409	27.875	10.898	0,9%	0,4%
<i>према банкама, ДФО и централној банци</i>	473.375	20.086	-6.385	4,4%	-1,3%
<i>према другим комитентима</i>	2.547.034	7.789	17.283	0,3%	0,7%
Обавезе по основу деривата намењених заштити од ризика	331	-257	-230	-43,8%	-41,0%
Субординирани обавезе	30.646	1.569	-4.302	5,4%	-12,3%
Резервисања	11.057	-1.282	-411	-10,4%	-3,6%
Акцијски капитал	380.620	-16.338	-12.610	-4,1%	-3,2%
Добитак	83.516	-4.647	-14.624	-5,3%	-14,9%
Губитак	26.771	2.709	2.967	11,3%	12,5%
Резерве и нереализовани губици	227.393	6.553	18.254	3,0%	8,7%
Остало	82.779	6.413	41.873	8,4%	102,4%
Укупна пасива	3.809.980	17.178	35.882	0,5%	1,0%

Извор: Народна банка Србије.

Укупне обавезе банкарског сектора веће су за 34,3 милијарде динара (за 1,1%) него на крају претходног тромесечја. Повећање нивоа обавеза углавном је резултат пораста у делу *Депозити и остале финансијске обавезе према банкама, другим финансијским организацијама и централној банци* за 20,1 милијарду динара (4,4%) и у делу *Депозити и остале финансијске обавезе према другим комитентима* за 7,8 милијарди динара (0,3%).

⁸ Укључују трансакционе и остале депозите, као део категорије: *Депозити и остале обавезе према банкама, другим финансијским организацијама и централној банци* и *Депозити према другим комитентима*.

Графикон 4.1. Капитал и обавезе банкарског сектора
(у млрд RSD)

Извор: Народна банка Србије.

Укупан капитал банкарског сектора је у току другог тромесечја 2019. године номинално смањен за 17,1 милијарду динара (за 2,5%), при такође смањеном учешћу капитала у укупној билансној пасиви (са 18,0% на 17,4%). У структури капитала, највеће промене су забележене код: акцијског капитала (смањење за 16,3 милијарде динара – услед консолидације банкарског сектора и процеса преузимања на банкарском тржишту), резерви (повећање за 6,6 милијарди динара) и добитка (смањење за 4,6 милијарди динара – првенствено за издвајање у резерве).

У погледу валутне структуре, током другог тромесечја 2019. године повећан је удео динарских извора финансирања (укључујући капитал), са 42,7% на 43,6%. Код девизног и девизно-индексираног дела пасиве, доминантна валута је и даље евро (са 91,9% укупних обавеза у девизном знаку), док остатак углавном чине обавезе у америчким доларима (4,6%) и швајцарским францима (2,5%).

4.2. Депозити

Укупни примљени депозити код банака на крају другог тромесечја 2019. године износили су 2.728,4 милијарде динара, што је за 20,7 милијарди динара (0,8%) више него на крају претходног тромесечја. На наведено повећање у највећој мери је утицао пораст осталих депозита, првенствено страних банака (за 16,9 милијарди динара). Најзначајнији депоненти су сектор становништва, са 51,2% учешћа, и сектор привредних друштава, са 25,2% учешћа.

На крају другог тромесечја 2019. године динарски депозити су повећани за 49,8 милијарди динара, док су девизни депозити смањени за 29,2 милијарде динара. Учешће девизних и девизно индексираних депозита у укупним депозитима смањено је са 68,4% на 66,8%. Доминантна валута је евро, са уделом у укупним девизним и девизно-индексираним депозитима од 91,1%. Остатак девизних и девизно индексираних депозита већином се односи на депозите у америчким доларима (5,3%) и швајцарским францима (2,6%).

Када се посматра структура депозита по иницијалној (уговореној) рочности, и даље су доминантна категорија депозити по виђењу (62,9%), потом депозити уговорени до једне године, који чине 23,8%, док је 13,3% свих депозита уговорено на рок дужи од годину дана.

Краткорочно депонована средства (посматрано по преосталој рочности) чине већински део примљених депозита банака у Србији. Преко половине свих депозита банкарског сектора јесу депозити по виђењу (63,1%), следе депозити с преосталом рочношћу до једне године, са учешћем од 29,5%, док депозити с преосталом рочношћу преко годину дана учествују са 7,4% у укупним депозитима.

Табела 4.2. **Промене нивоа депозита**
(у млн RSD, у %)

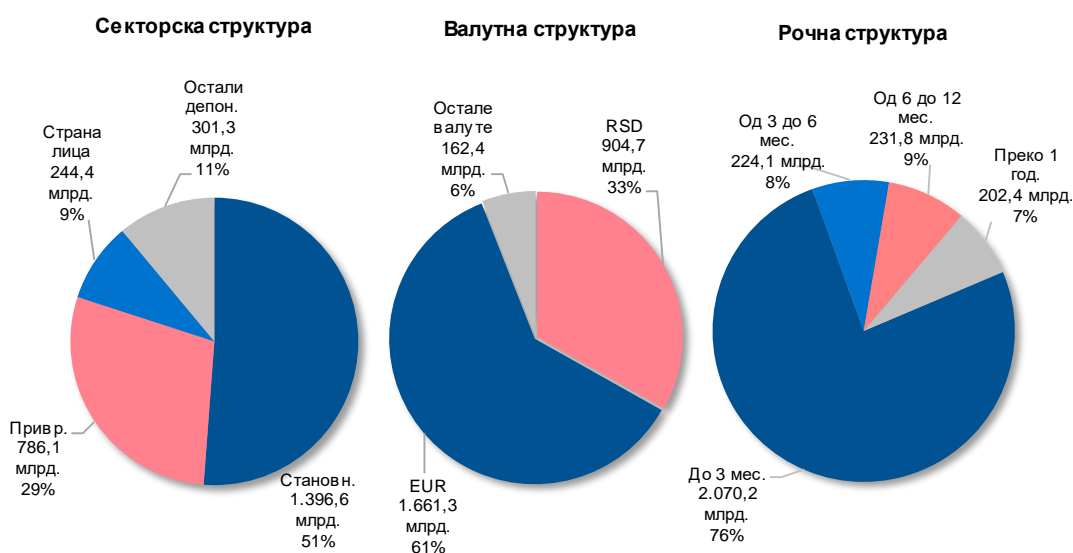
	Износ 30. 6. 2019.	Промена у односу на претходне периоде			
		Номинална		Релативна	
		31. 3. 2019.	31. 12. 2018.	31. 3. 2019.	31. 12. 2018.
Сектор финансија и осигурања	82.366	10.857	3.569	15,2%	4,5%
Јавни нефинансијски сектор	99.090	-71.180	-90.538	-41,8%	-47,7%
Сектор привредних друштва	687.030	32.072	3.384	4,9%	0,5%
Сектор опште државе	77.021	7.039	37.465	10,1%	94,7%
Становништво	1.396.635	32.501	67.545	2,4%	5,1%
Страна лица и стране банке	244.387	4.703	-2.711	2,0%	-1,1%
Остали сектори	141.899	4.695	-22.332	3,4%	-13,6%
Укупни депозити	2.728.427	20.688	-3.617	0,8%	-0,1%

Извор: Народна банка Србије.

Укупни депозити становништва у иностраној валути на крају другог тромесечја 2019. године износили су 1.173,5 милијарди динара (што је за 1,6% више него на крају претходног тромесечја) и чине их претежно штедни депозити (61,1%) и трансакциони депозити (36,6%).

Рачуни штедних депозита становништва⁹ су, у поређењу са стањем на крају претходног тромесечја, повећани за 3,8 милијарди динара (0,5%) и на крају другог тромесечја 2019. године износили су 779,2 милијарде динара. Поменути раст је резултат повећања штедних улога у динарима (за 3,7 милијарди динара). Девизна штедња представља доминантну категорију у укупним штедним депозитима становништва, са уделом од 92,0%, док је удео динарске штедње 8,0% на крају јуна 2019. године.

Графикон 4.2. Структура депозита банкарског сектора Србије (30. јун 2019)

Извор: Народна банка Србије.

4.3. Укупно кредитно задужење банака

Стање укупног кредитног задужења банкарског сектора на крају другог тромесечја 2019. године износило је 286,0 милијарди динара, што је за 7,1 милијарду динара (2,5%) више него у претходном тромесечју.

⁹ Рачуни 402 и 502 из Контног оквира, Сектор 6 (домаћа физичка лица и страна физичка лица – резиденти).

Табела 4.3. Промена нивоа кредитног задужења банака
(у млн RSD, у %)

	Износ 30. 6. 2019.	Промена у односу на претходне периоде			
		Номинална		Релативна	
		31. 3. 2019.	31. 12. 2018.	31. 3. 2019.	31. 12. 2018.
Кредити по репо трансакцијама	0	-343			
<i>Overnight</i>	49.735	-1.893	1.727	-3,7%	3,6%
Примљени кредити	225.425	6.690	12.168	3,1%	5,7%
Остале финансијске обавезе	10.824	2.609	184	31,8%	1,7%
Укупно	285.984	7.063	14.080	2,5%	5,2%

Извор: Народна банка Србије.

Највећу појединачну ставку у укупном кредитном задужењу представљају примљени кредити (доминантно од матичних банака, повезаних банака у оквиру исте групације и међународних финансијских институција), са уделом од 78,8% (78,4% на крају претходног тромесечја) и номиналним износом већим за 6,7 милијарди динара него у претходном тромесечју. Следе обавезе по прекоћним (*overnight*) кредитима, са учешћем од 17,4% (на крају претходног тромесечја: 18,5%), које су у другом тромесечју смањене за 1,9 милијарди динара, док су остале финансијске обавезе чиниле 3,8% (на крају претходног тромесечја: 2,9%) и повећане су за 2,6 милијарди динара.

Највећи повериоци банака у овом делу су страна лица са 71,5% и сектор опште државе са 16,4% (првенствено републички органи и организације). Преовлађујућа валута задужења је евро, која са 252,3 милијарде динара (крај претходног тромесечја: 248,5 милијарди динара) чини 88,2% укупног кредитног задужења. Обавезе у динарима износе 29,5 милијарди динара (крај претходног тромесечја: 24,9 милијарди динара) и чине 10,3% укупног кредитног задужења, док банке у швајцарским францима дугују 2,0 милијарди динара, а у америчким доларима – 1,6 милијарди динара (крај претходног тромесечја: по 2,2 милијарде динара), што је 0,7% и 0,6% укупног кредитног задужења, респективно.

4.4. Обавезе према иностранству

На крају другог тромесечја 2019. године, укупан дуг банака према иностранству по кредитним пословима био је на нивоу од 204,5 милијарди динара и мањи је за 2,6 милијарди динара (1,3%) него у претходном тромесечју. Задужење је смањено једино код прекоћних (*overnight*) кредита (за 9,5 милијарди динара).

Задржан је висок степен концентрације у овом сегменту, јер се од 12 банака које имају примљене кредите из иностранства (највећа ставка са 93,7% учешћа у укупном задужењу из иностранства), издваја пет банака са преко 77%

целокупног износа поменутог задужења. Такође, узети прекоћни (*overnight*) кредити из иностранства евидентирани су код само три банке, при чему је код једне банке преко 84%.

Дугорочни кредити преовлађују у рочној структури задужења у иностранству, са учешћем од 81,9% (на крају претходног тромесечја: 79,4%), односно 46,5% свих задужења одобрено је с рочношћу преко пет година.

Табела 4.4. Промена нивоа кредитног задужења банака у иностранству
(у млн RSD, у %)

	Износ 30. 6. 2019.	Промена у односу на претходне периоде			
		Номинална		Релативна	
		31. 3. 2019.	31. 12. 2018.	31. 3. 2019.	31. 12. 2018.
<i>Overnight</i>	10.734	-9.511	-16.660	-47,0%	-60,8%
Примљени кредити	191.728	6.740	10.470	3,6%	5,8%
Остале финансијске обавезе	2.079	139	-514	7,1%	-19,8%
Укупно	204.541	-2.633	-6.704	-1,3%	-3,2%

Извор: Народна банка Србије.

Валутна структура кредитног задужења у иностранству доминантно је у еврима – 97,6%, што је непромењено у односу на претходно тромесечје (97,4%). Следи задужење у швајцарским францима и динарима, са уделом од 0,9% и 1,3%, респективно.

4.5. Субординиране обавезе

Укупне субординиране обавезе банака у Србији су на крају другог тромесечја 2019. године износиле 30,6 милијарди динара, што је за 1,7 милијарди динара мање него на крају претходног тромесечја.

Укупне субординиране обавезе посматране према повериоцима структуриране су на следећи начин: према страним банкама – 77,4%, страним правним лицима – 20,6%, а према привредним друштвима – 2,0%.

Валутна структура је следећа: учешће субординираних обавеза у еврима повећано је на 85,1%, обавезе у швајцарским францима смањене су на 13,0%; обавезе у динарима чиниле су 1,5%, док је преосталих 0,4% било у рубљама.

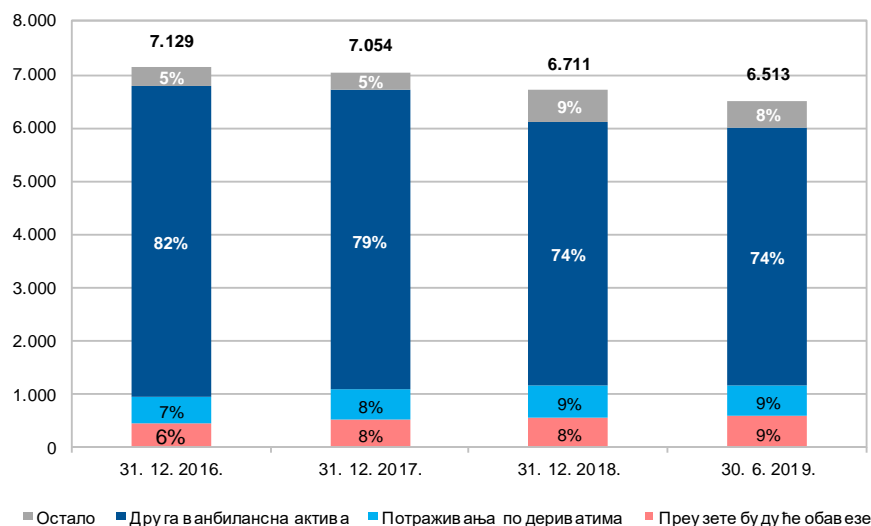
Присутна је висока концентрација, будући да се од укупно 12 банака које имају ове обавезе, издваја једна банка по висини субординираних обавеза, са око 31% свих субординираних обавеза банкарског сектора, односно првих пет банака имају око 78% укупног износа субординираних обавеза.

С обзиром на регулаторна ограничења за укључивање субординираних обавеза у допунски, односно регулаторни капитал, од укупних субординираних обавеза банке су у допунски капитал укључиле 83,3% наведеног износа.

5. ВАНБИЛАНСНЕ СТАВКЕ

На крају другог тромесечја 2019. године, укупне ванбилансне ставке на нивоу банкарског сектора износиле су 6.512,7 милијарди динара и њихов ниво је смањен у односу на крај претходног тромесечја (за 3,2%), првенствено по основу смањења у сегменту хартија од вредности примљених у залог (за 160,5 милијарди динара) и Друга ванбилансна актива (за 111,4 милијарде динара). У оквиру ставке Друга ванбилансна актива, која је доминантна у ванбилансу, са уделом од 74,5%, највећи пад је у делу Примљена материјална средства обезбеђења (96,1 милијарда динара). Остале значајније ванбилансне ставке су Деривати, са 8,8% учешћа, и Дате гаранције и друга јемства, са 5,5%, које су у другом тромесечју 2019. године забележиле пад од 4,1%, односно раст од 4,4%.

Графикон 5.1. Ванбилансне ставке
(у млрд RSD, у %)

Извор: Народна банка Србије.

С применом од 1. јануара 2018. године измена и допуна Контног оквира за банке, уведена су два нова рачуна за исказивање отписаних финансијских средстава која су пренета у ванбилансну евиденцију (у динарима и у страниј валути), а ради евидентирања у складу са Одлуком о рачуноводственом отпису билансне активе банака. На крају другог тромесечја 2019. године, банкарски сектор је на овим рачунима исказао 214,5 милијарди динара, што је за 5,8 милијарди динара, или 2,8%, више него у претходном тромесечју.

И даље се највећи део свих ванбилансних ставки (85,2%) односи на неризичне позиције, и то: примљена материјална средства обезбеђења, примљене гаранције и друга јемства за измирење обавеза дужника банке, кастоди послове и осталу ванбилансну активу.

Део ванбилансних ставки који се класификује (односно који се сматра ризичним) на крају другог тромесечја 2019. године износио је 962,2 милијарде динара (повећање за 19,0 милијарди динара, или 2,0%).

На крају другог тромесечја 2019. године, преузете будуће обавезе износиле су 588,8 милијарди динара (за 36,3 милијарде динара, или 6,6%, више него на крају претходног тромесечја) и чиниле су 9,0% укупних ванбилансних ставки (8,2% претходног тромесечја).

Табела 5.1. Промене нивоа ванбилансних позиција банкарског сектора Србије
(у млн RSD, у %)

	Износ	Промена у односу на претходне периоде			
		Номинална		Релативна	
		30. 6. 2019.	31. 3. 2019.	31. 12. 2018.	31. 3. 2019.
Дате гаранције и друга јемства	360.415	15.133	17.006	4,4%	5,0%
Потраживања по дериватима	573.658	-24.669	-44.220	-4,1%	-7,2%
Преузете и остале неопозиве обавезе	228.381	21.146	13.256	10,2%	6,2%
Хартије од вредности примљене у залог	51.469	-160.542	-154.829	-75,7%	-75,1%
Јемства за обавезе	124.624	5.521	15.342	4,6%	14,0%
Отписана финансијска средства	214.535	5.843	6.412	2,8%	3,1%
Друга ванбилансна актива	4.848.798	-111.367	-92.004	-2,2%	-1,9%
Остало	110.790	33.925	40.533	44,1%	57,7%
Укупна ванбилансна актива	6.512.671	-215.009	-198.504	-3,2%	-3,0%

Извор: Народна банка Србије.

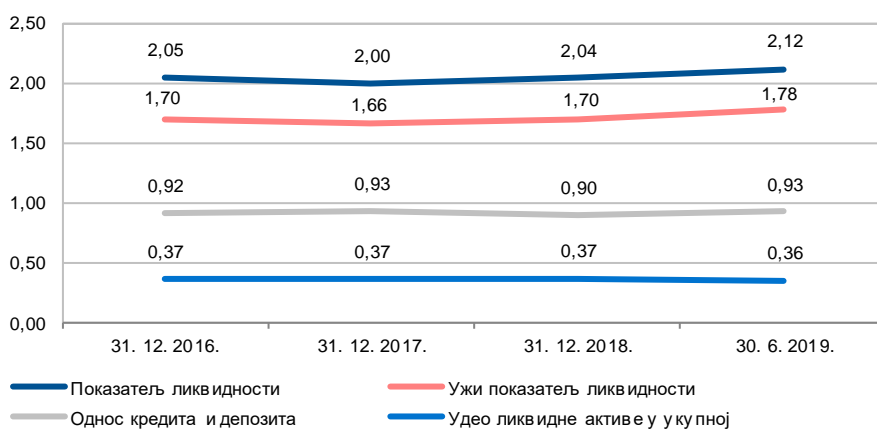

6. ЛИКВИДНОСТ БАНАКА

Банкарски сектор Србије располаже значајним вишковима ликвидних средстава у дужем временском периоду, ако се има у виду референтна вредност показатеља ликвидности. Просечан месечни показатељ ликвидности банака на крају другог тромесечја 2019. године износио је 2,12 и двоструко је виши од регулаторног минимума од 1,0. Ужи показатељ ликвидности на нивоу банкарског сектора износи 1,78 (прописани минимум је 0,7). Учешће ликвидне aktive у укупној билансној активи банкарског сектора је стабилно и достиже 35,9% на крају другог тромесечја 2019. године.

На крају другог тромесечја 2019. године, стање пласмана банака по репо трансакцијама с Народном банком Србије повећано је у односу на март 2019. године, са 15,0 милијарди динара на 40,0 милијарди динара, уз повећан број банака које су пласирале средства у репо трансакције (седам банака). Укупан износ државних хартија од вредности на крају јуна 2019. године смањен је на 628,1 милијарду динара, или за 1,5% мање него на крају марта.

Графикон 6.1. Показатељи ликвидности банкарског сектора

Извор: Народна банка Србије.

Ради додатног јачања отпорности банкарског сектора,¹⁰ уведен је показатељ покрића ликвидном активом. Овај показатељ представља однос заштитног слоја ликвидности (који чини висококвалитетна ликвидна актива) и нето одлива ликвидних средстава банке до којих би се дошло у наредних 30 дана од дана израчунавања овог показатеља у претпостављеним условима стреса.

¹⁰ Одлука о управљању ризиком ликвидности усвојена је децембра 2016. године у оквиру реализације Стратегије за увођење стандарда Базел III у Републици Србији.

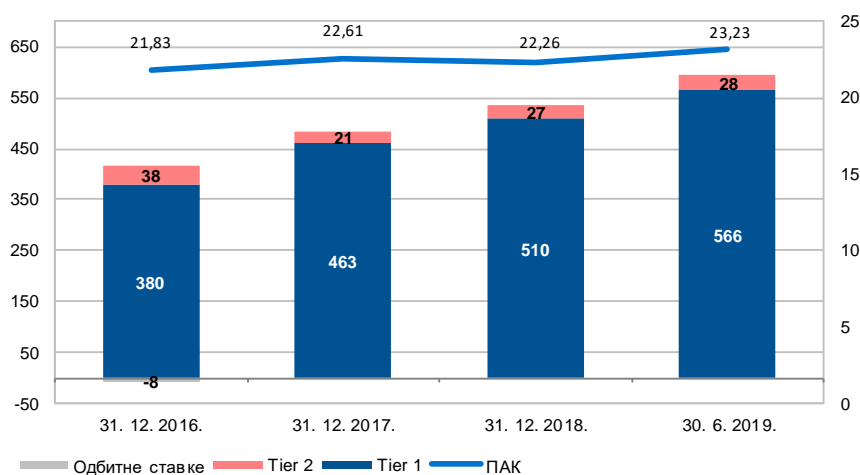
Почев од 1. јануара 2018. године, банке су дужне да одржавају овај показатељ на нивоу који није нижи од 100% (прописане минималне вредности су исте као и у Европској унији). На дан 30. јуна 2019. године, показатељ покрића ликвидном активом на нивоу банкарског сектора износио је 213,28%.

7. АДЕКВАТНОСТ КАПИТАЛА

Банкарски сектор Србије је адекватно капитализован, и са аспекта оствареног нивоа показатеља адекватности капитала,¹¹ и у погледу структуре регулаторног капитала. На крају јуна 2019. године, просечна вредност показатеља адекватности капитала на нивоу банкарског сектора Србије износила је 23,23% (март 2019. године: 23,68%). Остварена капитална адекватност је знатно изнад минимума који је прописала Народна банка Србије (8%).

На крају јуна 2019. године, просечна вредност показатеља адекватности основног капитала на нивоу банкарског сектора Србије износила је 22,13% (март 2019. године: 22,61%), а показатеља адекватности основног акцијског капитала 22,07% (март 2019. године: 22,55%).

Графикон 7.1. Регулаторни капитал и ПАК*
(у млрд RSD, ПАК у %)

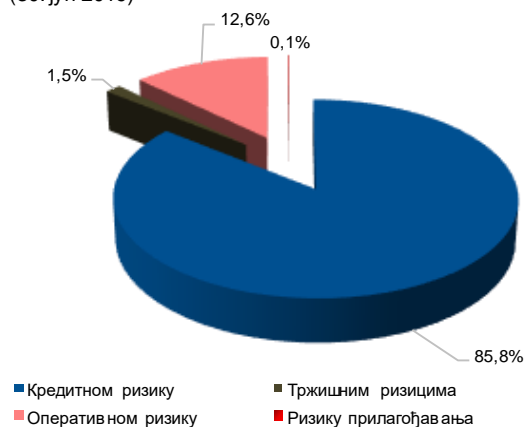
* ПАК = регулаторни показатељ адекватности капитала

Извор: Народна банка Србије.

¹¹ Ради усклађивања с релевантним правним актима ЕУ у области банкарства, као и повећања отпорности банкарског сектора, Народна банка Србије је донела нове прописе којима се усклађује са захтевима из стандарда Базел III почев од 30. јуна 2017. године. Прописани минимални показатељ адекватности капитала смањен је са 12% на 8%, а паралелно су уведени заштитни слојеви капитала (заштитни слој за очување капитала, контрациклични заштитни слој капитала, заштитни слој капитала за структурни системски ризик, заштитни слој капитала за системски значајне банке).

Нижа стопа раста капитала у другом тромесечју 2019. године (0,7%) у односу на стопу раста укупне ризичне активе у истом периоду (2,7%) имала је за последицу благо смањен показатељ адекватности капитала (за 0,45 процентних поена). Пораст ризичне активе за 66,3 милијарде динара последица је повећања ризичне активе по основу изложености за кредитни ризик за 68,5 милијарди динара. Повећања ризичне активе по основу изложености кредитном ризику првенствено је присутно у делу изложености према привредним друштвима и физичким лицима. Ризична актива по основу изложености тржишним ризицима повећана је (за 1,5 милијарди динара), и то првенствено код изложености девизном ризику (за 2,8 милијарди динара), док је по основу изложености оперативном ризику смањена за 4,0 милијарди динара.

Графикон 7.2. Ризична актива по основу изложености
(у %)
(30. јун 2019)

Извор: Народна банка Србије.

У структури ризичне активе, доминантно учешће има кредитни ризик (85,8%), с обзиром на традиционалне пословне моделе банака ослоњене на кредитирање привреде и становништва. Следи оперативни ризик, са уделом од 12,6%, док је учешће тржишних ризика и ризика прилагођавања кредитне изложености на занемарљиво ниском нивоу, 1,5% и 0,1%, респективно.

У другом тромесечју 2019. године регулаторни капитал је порастао за 0,7% (у апсолутном износу за 4,3 милијарде динара), док је током 2019. године забележена стопа раста од 10,5%. Регулаторни капитал банкарског сектора на крају извештајног тромесечја 2019. године износио је 593,7 милијарди динара.

Раст регулаторног капитала највећим делом је последица смањења одбитне ставке од основног акцијског капитала по основу улагања банке у инструменте основног акцијског капитала лица у финансијском сектору у којем банка има значајно улагање (у овом случају улагање у другу банку), услед преузимања банке. Ова ставка је смањена за 14,8 милијарди динара.

Основни капитал банкарског сектора¹² је на крају другог тромесечја 2019. године износио 565,5 милијарди динара, што је за 0,5% (или 2,6 милијарди динара) више него у марту 2019. године. Допунски капитал банкарског сектора је за 1,7 милијарди динара већи него на крају претходног тромесечја (6,6%) и износио је 28,2 милијарде динара услед повећања субординираних обавеза које се укључују у допунски капитал (за 1,7 милијарди динара).

Структуру регулаторног капитала чине: основни капитал – *Tier 1* капитал, са учешћем од 95,3% и допунски – *Tier 2* капитал са уделом од 4,7%. Основни капитал – *Tier 1* капитал (као најквалитетнији део регулаторног капитала) чине основни акцијски капитал (са учешћем од 99,7% у основном капиталу) и додатни основни капитал (0,3% учешћа).

У склопу пакета прописа које је Народна банка Србије донела крајем 2018. године, прописана је и обавеза одржавања одређеног нивоа капитала у зависности од ризичности кредита¹³ које грађани узимају са становишта њихове намене, постојања средства обезбеђења, могућности отплате са аспекта укупне кредитне задужености и оправданости дужине рока отплате у зависности од намене кредитирања или непостојања конкретне намене. Изменама и допунама Одлуке о адекватности капитала прописане су нове одбитне ставке од основног капитала у случају: прекорачења степена кредитне задужености од 60%, одобравања кредита с роком отплате од осам и више година (за 2019. годину, односно седам за 2020. и шест за 2021. годину), као и у случају одобрења потрошачког кредита за куповину моторних возила чији је уговорени рок отплате осам и више година. Са 30. јуном 2019. године банке су приказале износ од 4,3 милијарде динара као одбитну ставку од основног капитала по овом основу.

Показатељ леверица се, у складу са изменама и допунама Одлуке о извештавању банака, које су усвојене децембра 2016. године и које се примењују од 30. јуна 2017. године, обрачунава као однос основног капитала и укупног износа изложености банке. Показатељ леверица на нивоу банкарског сектора на дан 30. јуна 2019. године износио је 13,79%,¹⁴ што одражава стабилно узлазно кретање овог показатеља од момента његовог увођења.

¹² По регулативи Базел III, између осталог, основни и допунски капитал се не умањују за припадајући део одбитних ставки од регулаторног капитала, већ сваки има своје одбитне ставке.

¹³ Потрошачки, готовински или други кредит (који није стамбени кредит ни минус по текућем рачуну).

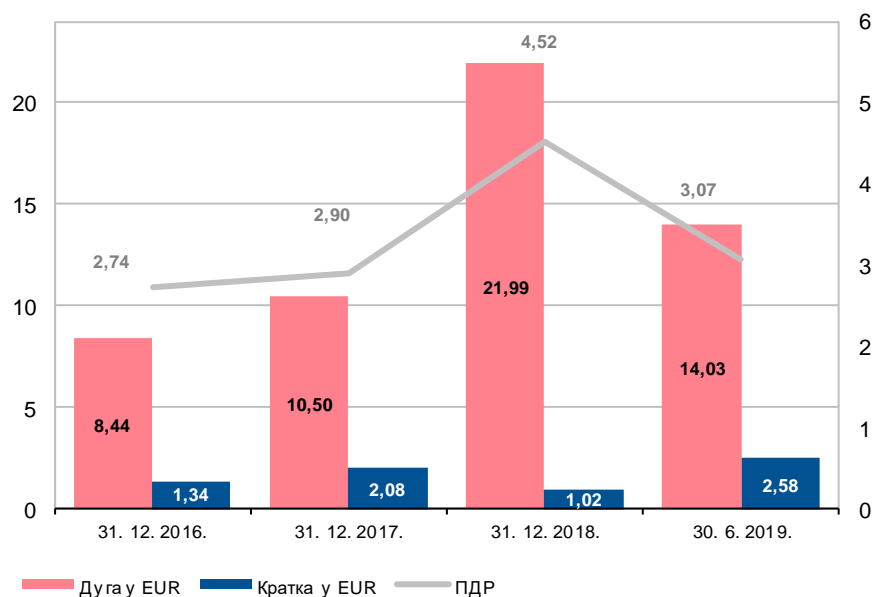
¹⁴ По стандардима Базел III, минимална вредност овог показатеља је прописана на 3%.

8. ДЕВИЗНИ РИЗИК

На крају другог тромесечја 2019. године, банкарски сектор Србије је исказао дугу отворену девизну позицију у укупном износу од 18,1 милијарде динара (без позиције у злату). Нето дуга отворена девизна позиција на крају јуна 2019. године евидентирана је код 18 банака, док је нето кратка отворена девизна позиција забележена код преосталих осам банака.

Банке у Србији су на дан 30. јуна 2019. године исказивале нето дугу отворену позицију у еврима 14,03 милијарде динара и америчким доларима 2,14 милијарди динара и нето отворену кратку у швајцарским францима 1,33 милијарде динара.

Графикон 8.1. Квартални преглед дуге и кратке девизне позиције за EUR и показатељ девизног ризика (у млрд RSD)

Извор: Народна банка Србије.

Показатељ девизног ризика на нивоу целокупног банкарског сектора Србије на крају јуна 2019. године износио је 3,07% и осликава релативно низак девизни ризик у односу на максимално прописану вредност показатеља девизног ризика (20% вредности капитала банака).

9. РЕГУЛАТОРНЕ АКТИВНОСТИ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ

У оквиру своје регулаторне надлежности у области контроле пословања банака, Народна банка Србије током другог тромесечја 2019. године није донела ниједан подзаконски акт.